

A vegyipari szakkáder képzés helyzete Péten

ISMERETES szócímű tény, hogy a vegyipari dolgozókat a múltban nem becsülték meg olyan mértékben, amint az fontos munkájuk alapján őket megillette volna. Nem tekintették őket szakmunkásoknak, mivel szakmai képzésük nem volt. Ezen a megalázó helyzeten gyökeres fordulatot hozott a felszabadulás, amely egyrészt a vegyipari dolgozókat is szakmunkásoknak nyilvánította, másrészt — és ez talán a fontosabb eredmény — lehetővé tette szakmai előrehaladásukat, szakmai képzésüket. Mindnyájan emlékezünk, hogy a Vegyipari Szakszervezet egymás után jelentette meg a különféle vegyipari szakismereteket magában foglaló füzeteket, majd könyveket, és gomba módjára szaporodtak el a különféle speciális és általános ismereteket nyújtó tanfolyamok.

A Péti Nitrogénműveknél — mint egyik legnagyobb régi vegyipari üzemünkénél — is a felszabadulás után, a gyár üzembelievelésével egyidejűleg megindult a vegyipari szakmunkás képzés, amely a már régebben is meglévő egyéb szakmunkás képzéssel együtt a technikusok, mérnökök és pedagógusok igen széles skáláját kapcsolta be a tanítás, oktatás munkájába. A vegyipari szakmunkás képzéssel egyidőben indult meg a dolgozók ipari technikumain is a tanítás és ezt követte a művezető képző tanfolyamok beindítása.

Még javában folytak az újjáépítési munkák, amikor már a gondos gazda előrelátásával számbevették a vegyipari szakmunkás szükségletet, és 1947-ben beindították az első vegyipari szakmunkás képző tanfolyamokat. Ezeket a készülék kezelők, vegyelemzők kapták meg az általános kémiai, fizikai, matematikai és géptani alapismereteken felül a péti gyártási technológiai szakismereteket. Azóta évenként átlag 25—100 fő létszámmal különböző elnevezések alatt (vegyipari szakmunkás képző és vegyipari szakmunkás továbbképző, technikai minimum, MEO, laboránsképző stb.) 6—12 hónapos tanfolyamokat szerveztünk és adtuk át gyárunknak a tanfolyam befejezésével jól képzett dolgozókat.

A VEGYIPARI szakmunkás képzés azonban nem állt itt meg. Egrészt Péten történt a baráti úi nitrogénmű jövendő vegyipari (és egyéb szakipari) dolgozóinak kiképzése (1952—53-ban körülbelül 300 fő). Másrészt az átképzés jellegű kiképzésen felül, az általános iskolát befejezett fiatalok számára, két éves vegyipari szakmunkás képző (tanuló) tanfolyam számára intézetet épített a vállalat, amelyben igen magas színvonalú elméleti és gyakorlati vegyipari képzést kaptak a fiatalok. Sajnos, ezt az intézményt meg kellett szüntetni két okból. Egyrészt, az intézetet az MTH előbb vájárban iskolának, majd MTH intézetnek foglalta le, másrészt, az itt végzett fiatalok, fiatal koruk (16 év) miatt komoly üzemi beosztást még nem kaphattak. Az intézet azonban olyan egyedülálló kísérlet volt, amelynek tanulságait talán nem eléggé körültekintően vonták le az illetékesek, mivel véleményünk szerint, hibáit kijavítva, alapját képezhetné volna egy komoly vegyipari szakmunkás képzésnek.

A vegyipari szakmunkás képzés után, mint magasabb fokú továbbképzés indultak meg a vegyipari művezető előképző, majd művezető képző és továbbképző tanfolyamok. A tanfolyamok célja kettős volt; egyrészt a rendszerint vasas-lakatos szakképzettségű régi művezetőknök (volt mesterek, szakmányvezetők stb.) kellett a vegyipari alap és technológiai ismereteket átadni, másrészt a vegyipari munkásokból (betanított, illetve átképzett) is megindult a művezetők képzése. Újabban a rendelet értelmében csak művezető továbbképző tanfolyamokat indítottunk három évenként.

A vasipari szakmunkás képzés egyik ágát, a tanulóképzést hamar átadtuk a Vegyipari Tanulóképző Intézet helyén megalakult MTH Intézetnek, amelynek munkáját azonban továbbra is tanulóműhelyek, oktatók átadásával segítjük.

KÜLÖN FEJEZETET ÉRDEMEKEL a Péten már korábban, 1947-ben beindított dolgozók ipari technikumának rövid története. A dolgozók ipari technikumának fő feladata a gyár bővítésével egyidejűleg fellépő középkáder hiány gyors betöltése olyan, termelő munkában is jártas dolgozókkal, akik a múltban legfeljebb csak ábrándozhattak a továbbtanulásról. Most pedig, hogy lehetőség nyílt a technikus diploma megszerzésére, igen nagy számban jelentkeztek a technikumba a péti és pétkörnyéki (Papkeszi, Peremarton, Inota, Várpalota) dolgozók. A technikum utolsó évfolyama 1956-ban végzett, és ezen idő alatt több, mint száz főt képzett ki, akik azóta magasabb beosztásokban is jól megállják helyüket. Nem egy tovább tanuló elvetemen, voltak, akikből vállalatvezető, fontos műszaki osztályok műhelyvezetői lettek. A legtöbben a vegyipari szakon (körülbelül 80 fő) végeztek, vegyipari gépészmérnökök szakon körülbelül 30 fő, és villamosipari szakon körülbelül 10 fő végzett. A technikus képzés komolyan igénybevette a vállalat mérnökeinek szabadidejét, hiszen volt idő, amikor egyszerre hat évfolyamban (három vegyész, két gépész, egy villamosipari) kellett

összesen körülbelül heti 150 órát délutánonként tartani.

Időközben a nappalos technikumok is megkezdtek a végzett hallgatók átadását az ipar számára. Ezért feleslegessé vált a saját erőből történő képzés és — jóval kisebb mértékben — most csak a levelező technikumok oktatás folyik.

EGY ÉRDEKES KÍSÉRLETRŐL azonban említést kell tennünk, és ez a technikus továbbképző tanfolyam beindítása. A tanfolyam a mérnöki továbbképző tanfolyam mintájára a gyárban legnagyobb létszámban dolgozó vegyésztechnikusok továbbképzését tűzte ki feladatul. A tanfolyam anyaga a nitrogénipar technológiája, kémia-fizikai jelenségeinek magyarázata, és vegyipari géptan. Mindegyik tárgy magas szinten, a legjobb szakemberek által van előadva. A technológiából például a veszprémi egyetemen tanított anyagot adjuk le. Az előadások gyakorlati helyszíni bemutatókkal vannak összekötve. A tanfolyamra körülbelül huszan jelentkeztek és az egy évig tart. Ezzel ismét egy olyan kezdeményezést indítottak el, amelynek egyelőre még nincsen párja a vegyiparban.

Ha az 1958-as tervet nézzük, azt látjuk, hogy jóval kevesebb tanfolyam van beállítva, mint az előző években. Míg ugyanis 1957-ben tíz különböző szakmunkás képző és átképző tanfolyamot tartottunk összesen körülbelül 150 fővel, addig idén összesen hat tanfolyam indul körülbelül 120 fővel. Ehhez jön azonban a borsodiak átképzése, akik közül az első húsz fős csoport már meg is jelent évárunkban.

Néhány szót még jövő terveinkről.

TUDJUK, hogy a Péti Nitrogénműveknek a jövőben is fontos szerepet kell vállalnia a vegyipari szakmunkás képzésben és ennek a szerepének a fontossága még csak nő az új nitrogéngyárak épülésével. 1975-ig a nitrogénműtrágya termelést a jelenleginek körülbelül tízszeresére akarjuk növelni. Ez azt jelenti, hogy a Péti Nitrogénművekben és az idén beinduló Borsodi Vegyi Kombináton kívül még két új nitrogénmű építésére van szükség, melyeknek kapacitása akkora lesz körülbelül, mint a péti és a bővített borsodiak gyár együttesen. A két új gyár közül a tiszavidéki kombinát tervezet elkészültek. Ezek a hatalmas műtrágya-üzemek egyre növekvő mennyiségben fognák igényelni a speciális nitrogénipari szakmunkásokat, az üzemlakatosokat, hegesztőket, műszerészeket stb. Ezeknek gyakorlati képzése pedig a már meglévő üzemekre, és így elsősorban ránk, a Péti Nitrogénművekre hárul. Ezért távlati fejlesztési tervünkben egy oktató intézet felállítását kértük, amely műhelyekkel, laboratóriumokkal, tantermekkel is jól fel van szerelve. Számításunk szerint 1975-ig évenként több százra nő majd azoknak a száma, akiket nekünk kell kiképezni az új gyár számára. Ezáltal körülbelül évenként 150—200 főre becsülhetjük a saját szakmunkás igényünket is, akiket nekünk kell kiképezni. Rendszerezíteni akarjuk az olyan jól bevált átképző tanfolyamokat is, amelyeket az érettségizettek részére indítottunk, mint a műszerészképző tanfolyam, laboránsképző tanfolyam, üvestechnikus képző tanfolyam. Ezen tanfolyamok sikere csak úgy biztosítható, ha a jelentkezett érettségizettek számára a kellő elhelyezéssel is tudunk gondoskodni.

EGY ÉRDEKES KÍSÉRLETRŐL terveink nem felejtjük, ha az előttünk álló feladatokat tekintjük. A tervek megvalósítására a minisztérium és a Tervhivatal segítségét is várjuk. Lehetővé kell tenni például, hogy az új üzemek leendő mérnökei számára is megszerezhető legyen a kellő üzemi gyakorlat. Ez szintén létszám, keret és elhelyezés kérdése. Végül a vegyipari szakképzettségnek nagyobb súlyt kell adni azzal, hogy az egyes kategóriák előlétes avnani előnyt is jelentsen. Tudjuk, hogy még így is az itt dolgozó begyakorolt szakemberek száza fogják erősteni az új létesítményeket. Ezt a múltban is megértjük, hogy kiváló szakembereink százaát adtuk át az ipari tervezés és kutatás számára. Sokszor erőnk meghaladó mértékben tettük ezt, kockáztatva, hogy saját termelő üzemünk szakkáder nélkül maradnak. Erdemes megemlíteni, hogy 1947—1957 között több, mint 120 mérnököt és technikust adtunk át Baráti Úti Tiszavalkóvárnak, a tervező és kutató intézeteknek és évfolyamoknak. Sok esetben nem gazdálkodtak szakembereinkkel azzal a féltő gondossággal, amellyel mi azokat átadtuk, nem teremtettk meg számukra a megfelelő munkakört, vagy lépkört. Így számosan más iparág területére vándoroltak el, érzékeny hiányt okozva nekünk, és annak a vállalatnak, ahová őket átadtuk. A Borsodi Vegyi Kombinátnál például alig egy-kettőt lehet már csak megtalálni az általunk kiképzettek közül, pedig több százra nő azoknak száma, akiket mi adtunk át, vagy akiket mi képeztünk ki.

Az előttünk álló feladatok tehát igen nagyok. A feladat nem kisebb, mint körülbelül 15 év alatt a szakmunkások, és elsősorban a vegyipari szakmunkások ezreit, a vezető- és közénkédek százait kell kiképezni, ha nitrogénműtrágya iparunkat a fenti szintre emeljük emelni.

Rozgonyi Kálmán, főtechnológus.

A dolgozókról való gondoskodás

Az emberek sokszor olyan igazságtalanok! Szemére hányják a trösztnek, hogy nem törődik eléggé a dolgozókkal. Könnyű a rágalmatokat szórni, meggyőződés nélkül. Még hogy a trösztnél nincs meg az emberekre való gondoskodás? Tessék csak elmenni és olyasmit lát, amit egyetlen üzennél sem. Az igaz, hogy védőruhát nem adtak ki az itt dolgozóknak, de a gyomor kényelméről sokoldalú gondoskodás történt. Ki is kívánhatna azt, hogy valaki kora reggel (6 és 7 óra között) reggelizzen, vagy uram bocsás, hetekkel vagy hónapokkal ezelőtt levágott sertés tetemét fogyassza, amikor itt friss étkezés van a számára biztosítva. Szóval ételben, italban könyökgig várhat. De, hogy a kifogásoknak legyen alapja, mondjuk meg őszintén, a kiválasztott helyiség e célra nem a legmegfelelőbb, mert közvetlen a WC-társosmunkásokban nyert elhelyezést a „kantin.” A higiénia körül bizony baj van. Folyóvíz hiányában egyetlen dézsa vízben mossák el a sűrűn forgatott poharakat.

Es, ami a legfontosabb, nem kell itt arra várni, hogy az óra a munkaidő végét jelezze, hiszen munkaidő

alatt is bárki igénybe veheti a kantint éhnek, szomjának eloltására. Mert hát kaphat itt a forró virslitől, a kakaótól kezdve a forralborig, vagy a töményeszsig mindent. Még pedig munkaidő alatt. Ez ellen a kényelem ellen igazán nem lehet kifogás. Nincs is, az itteni dolgozóknak.

Egy kérdést intéznék ahhoz, aki szociális jóságánál egy-egy alapon ezt a kisáradat. Mit szólna ahhoz, ha hasonló igényekkel lépne fel a bánya valamelyik frontjának dolgozó? Bizonyára tiltakoznának az ellen. Még mit nem. Szeszessitait a munkahelyen és még hozzá munkaidő alatt. Mi lesz akkor a munkafegyelmével? A felháborodás jogos, de szerintünk egy-egy alapon.

Tehát sem a bányában, sem a tröszt épületében nincs helye az ilyen büfének. Aki mégis úgy gondolja, hogy az itt található ételkelet és italok magához vegye, az munkaidő után a városban erre a célra kijelölt helyiségekben megtalálhatja azokat. Végül felidézzük a bibliai mondást modernebb formában: Amit nem adsz meg embertársaidnak, ne kívánd magadnak!

Védjük a társadalmi tulajdont, de ne beszéljük mellé!

Az „Új Várpalota” múlt heti számában cikk jelent meg a társadalmi tulajdon védelméről.

A cikk írója többek között példát hoz a Beszálló-aknáról, ahol nem fordítanak kellő gondot a társadalmi tulajdon őrzésére és így könnyen adódik alkalom a lelkiismeretlen embereknek, hogy fa és egyéb anyagokat eltalajdonítsanak. A cikk írója — aki egyébként a szabálysértési hatóság közege — megemlíti, hogy a bánya egyik dolgozója, Takács István öt darab 160 cm hosszú fenyődeszkát lopott és az illetékes hatóság 400 forint pénzbüntetésre, illetve az eltalajdonított faanyag visszaadására kötelezte. Megemlíti a cikk írója, hogy a Beszálló-akna üzemzetője háromszori felszólítás ellenére sem gondoskodott a Takács által ellopott fa átvételéről.

A cikkre válasz érkezett Roszjár elvtársától, az üzem vezetőjétől. Levele vezető részében mindjárt azzal kezd, hogy a Beszálló-aknán megválasztott üzemi tanács első értekezletén sokat foglalkozott a társadalmi tulajdon védelmével. Ezt örömmel fogadjuk, hiszen az üzemi tanácsnak a termelés elősegítése, a dolgozók ügyeinek intézése mellett, egyik legfontosabb feladata a társadalmi tulajdon védelme. A levél írója kifogást emel és azt tettezi fel, hogy a lapban támadás indult az ő szemé-

lye ellen. Elmondja, hogy a fegyelmi eljárást lefolytatták, a rendőrségnek is jelentették, sőt a dolgozók előtt a szabálysértési hatóság által meghozott pénzbüntetéséről szóló intézkedést is ismertették. Néhány sort idézünk leveléből: „Az üzemzető megbízta az anyageladót az ügy elintézésével. Ismételt próbálkozás után sikerült az üzemhez visszaszállítani a deszkát, amelyről bélyegzővel ellátott átvételi elismervény az üzem birtokában van.” Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy az üzemi tanácsot, amelyre Roszjár elvtárs hivatkozik, január 30-án alakították meg. Az eset pedig jóval előbb történt, így tehát nyilvánvaló, hogy a cikk írója jó helyre címezte a felelősség kérdését, amikor az üzemzető mulasztását megemlítette.

Abban egyetértünk, hogy az üzemi tanácsoknak behatóan kell foglalkozniuk a társadalmi tulajdon védelmével, de ez a jövőben sem csökkenteni semmivel sem az üzemzetők, az igazgatók felelősségét. Ezt csak az igazság kedvéért kívántuk megjegyezni.

A társadalmi tulajdon védelme nem divat, hanem kötelesség. Sokkal helyesebb a megelőző intézkedések megtétele, és a felelősségre vonás gyors meghozatala, mint a mellébeszélés.

Cikkeink nyomán

Az „Új Várpalota” 1958. január 25-iki számában megjelent „Vendégmarasztaló sár ellen” című cikkre válaszolva közöljük, hogy jelenleg ezen a téren nagyon keveset tudunk változtatni, mert Várpalota területén a legtöbb utcában mind a szennyvízcsatorna, mind a csapadékvíz elvezető csatorna nem készült el, és így ezeket az utcákat állandó burkolattal sem tudjuk ellátni.

Azokon a területeken, ahol a csatornázási munkák elkészültek, illetve folyamatban vannak, az utak javítása is tervbe van véve, sőt egyes helyeken már meg is kezdődött. Így többek között a felsőmajori terület még ez évben állandó burkolatú utakkal lesz ellátva, és még ezenkívül állandó burkolatot kap a Mészáros L.-utca.

A városi tanács az elmúlt év folyamán több utat felmurvázolt és ez évben is több útnak a murváza van tervbe véve, amely, ha nem is teljes egészében, de bizonyos ideig járhatóvá teszi az utakat. Ez azonban nem célszerű, mivel eléggé költséges és csak ideig-óráig tart.

Eppen ezért a városi tanács ebben az esztendőben és a következő esztendőben is azt tervezi, hogy minél több utcában legyen elkészítve a csatornázási munka, és az út pedig állandó burkolattal legyen ellátva.

Ezek a munkák azonban csak a költségvetési hitelektől függetlenül történhetnek. Így egy esztendőben bizony nem sokat tud a városi tanács elvégezni, de igyekszik a rendelkezésre álló összegeket a legtakarékosabban és a legcélszerűbben felhasználni.

Arra a cikkünkre válaszolva, amely lapunk február 1-i számában jelent meg „Keressük az X-et” címmel, a városi tanács illetékes osztálya a következőket közli:

Városunk területén az új lakótelep utca elnevezései folyamatban vannak és rövid időn belül megtörténnek. A régi utcák elnevezésének megváltoztatása is megtörtént, az új utcanevek, valamint házszámtáblák megrendelése megtörtént, amelynek lezállítása után azonnal intézkedünk, hogy kihelyezést is nyerjenek.

Bölcsik Károly, osztályvezető.